

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

**MANTIQ
FAN DASTURI**

Bitim sohasi:

200 000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi:

220 000 – Gumanitar fanlar (tilardan tashqari)

Ta'lim yo'nalishlari:

60220500- Falsafa

Mazkur fan dasturi xalqaro fan olingan reytinglarda top 300 talik ro'yxatga
kiruvchi **George Washington University, Washington D.C. AQSH (32 o'rin)**
ta'lim dasturi asosida tayyorlandi.
<https://bulletin.gwu.edu/courses/phil/phil.pdf>

BUXORO-2025

Fan-modul kodi MA1122	O'quv yili 2024-	Semestr 1,2,3,4	ECTS - Kreditlar 22	
Fan-modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi soatlari 4		dars
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	330	330	660	
Fanning mazmuni.				
<p>Fanni o'qishdan maqsad – mantiqiy tafakkur va madaniyatni shakllantirish, dalillarni tahlil qilish va ijtimoiy jarayonlarga tanqidiy munosabat bildirish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – talabalarda dunyoning falsafiy, diniy, ijtimoiy manzaralari haqida mantiqiy xulosalar chiqarish va o'zining maqsadli faoliyatini tizimli tashkili etish maqsadlarini shakllantirishdan iborat.</p> <p>Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>Ma'ruza mavzulari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mantiq fanining mohiyati Mantiq fanining predmeti. Mantiqning olamni bilishdagi roli. Mantiqiy shakl va mantiqiy qonun haqida tushuncha. Mantiqning asosiy qonunlari. Mantiqning rivojlanish bosqichlari va uning ahamiyati. Mantiq va til dialektikasi. Mantiq tarixi. Mantiq fanining asosiy sohalar. Mantiq fanining ahamiyati 2. Bilish va uning asosiy bosqichlari Tafakkur shakllari. Bilish dialektikasi. Bilish shakllari. Bilish turlari. Bilishning mazmuni va hajmi. Bilish usullari. Bilishning mazmuniga ko'ra yo'nalishi. Bilishdagi munosabatlar. 3. Tafakkur shakllari va mantiq qonunlari Tafakkurning tuzilishi va turlarini tasniflash. Tafakkurda tushunchalarni aniqlash qoidalar va yangilishlar. Tafakkurdagi tasniflashga oid qoidalaridagi o'xshashlik. Tafakkurda tushunchalarni taqsimlash, ularning turlari va struktursi. 				

<ol style="list-style-type: none"> 4. Mantiq fani haqida Mantiqning tavsifi va soddalo'xazalarning tarkibi. Mantiq asosi. Mantiqda murakkab mulohazalar va uning turlari. Mantiqda mulohaza va gap. Tabiiy tilida mantiqiy mulohazalar. Mantiqda mulohazalarda terminlarning taqsimlanishi. 5. Dialektik mantiqning vujudga kelishi Bog'lovchi va ayiruvchi mulohazalar. Shartli va ekvivalent mulohazalar. Aralash murakkab mulohazalar. Murakkab mulohazalararo mantiqiy munosabatlar. Murakkab mulohazalarning ilmiy bilish va ijtimoiy hayotdagi roli. 6. Til informatsion belgilar tizimi Modalilik tushunchasi va uning turlari. Epistemik modalilik. Epistemik modelning xossalari. Deontik modalilik va uning ahamiyati. Aleetik modalilikning namoyon bo'lish shakllari. 7. Tabiiy va sun'iy til Til o'zaro mulqot vositasi. Til tafakkur shakli. Milliy tillar. Jahon tillari. Lingvistik. 8. Tilning semantika kategoriyalari Semantika, Simvotika, Lingvistik, Grammatika, Ortografiya, Morfologiya 9. Qadimgi dunyoda mantiq fani Qadimgi hind. Qadimgi Xitoy, Qadimgi Gretsiya, Qadimgi Rim, Qadimgi Misr, Qadimgi Mesopotamiyada mantiq va falsafiy qarashlar. 10. O'rta asrda sharqda mantiq fani O'rta asrlarda arab, fors, turk, yunon, italyan, farangi nemis, golland, ingliz, rus, polyak, ispan, hind, xitoy va boshqa xalqlar mantiqiy qarashlari. 11. Yevropada mantiq fani Yunon, italyan, farangi nemis, golland, ingliz, rus, polyak, ispanmantiqiy qarashlari. 12. Qonun mohiyati va uning turlari Qonun ob'ektiv jarayonlarni o'zida aks ettiruvchi bir tizimdir. Eng umumiy, Umumiy va xususiy qonunlar 13. Mantiq qonunlarining xususiyatlari Ayniyat, nozidlik, uchunchisi ishtidho va yetarli asos qonunlari Maznun – mohiyati. Mantiqiy asoslari Mantiq tizimida tugan o'ri va uning o'ziga xos xususiyatlari 14. Ayniyat qonuni Asoslar tengligi. Ayniyatning amal qilishi. Formal, dialektik va matematik mantiqlardan misollar 15. Ziddiyat qonuni

Ziddiyatsiz mantiq. Mumtoz va nomumtoz mantiq haqida. Matematikaning fan sifatida rivojlanishida mantiqning roli. Mantiqning ko'pina holiigi. Intuisional mantiq. Kosrukrativ mantiq. Modal mantiq. Jobjy mantiq.

16. Uchinchi isitsno qonuni

Uchinchi isitsno qonuni. Mazmun – mohiyati. Mantiqiy asoslari. Mantiq tizimida tutgan o'ini va uning o' ziga xos xususiyatlari

17. Yetarli asos qonuni

Yetarli asos qonuni. Mazmun – mohiyati. Mantiqiy asoslari. Mantiq tizimida tutgan o'ini va uning o' ziga xos xususiyatlari

18. Mantiq qonunlarining ahamiyati.

Qonunlar mazmun – mohiyati. Qonunlar mantiqiy asoslari. Qonunlarning Mantiq tizimida tutgan o'ini va uning o' ziga xos xususiyatlari

19. Tushunchaning mohiyati

Tushuncha tafakkur shakli. Tushuncha va so'z dialektikasi. Tushuncha va tasavvur. Tushunchaning turlari. Tushunchaning mazmuni va hajmi. Tushunchaning hajmiga ko'ra turlari. Tushunchalarning mazmuniga ko'ra turlari. Tushunchalararo munosabalar mosligi. Tushunchalararo munosabatlarning mos kelmasligi

21. Tushuncha shakllanishining mantiqiy asoslari

Tushunchalarning tuzilishi va turlari. Tushunchalarni aniqlash qoidalar va yangilashlar. Tushunchalarni tasniflashga oid qoidalardagi o'xshashlik. Tushunchalarni taqsimlash, ularning turlari va strukturasi. Tushunchalarni chegaralash va umumlashtirish. Tushunchalardan foydalanish operatsiyalari.

20. Tushunchaning mazmuni va hajmi

Tushunchalarning mazmuni va turlarini tasniflash. Tushunchalarning hajmini aniqlash usullari. Tushunchalar mazmuniga xos o'xshashlik. Tushunchalarni hajmini aniqlash turlari va strukturasi.

21. Tushunchaning turlari va ular orasidagi munosabat

Tushunchalarning tuzilishi va turlari. Tushunchalarni aniqlash qoidalar va yangilashlar. Tushunchalarni tasniflashga oid qoidalardagi o'xshashlik

22. Tushunchalar ustida mantiqiy amallar

Tushunchalarni izohlash. Turlarga ajratish. So'z, ibora, gap, hukm, xulosa va h.k.z.

23. Tushunchaning bo'linishi

Tushuncha mazmun - mohiyati. Tushuncha hajmi. Tushuncha shakli. Tushuncha moddiy asosi. Tushunchalar klassifikatsiyasi.

24. Tushunchaning ahamiyati

Tushunchaning ijtimoiy - uslubiy ahamiyati. Tushunchaning ta'lim - tarbiyaviy ahamiyati. Tushunchaning madaniy ahamiyati. Tushunchaning ijtimoiy ahamiyati. Tushunchaning falsafiy - mantiqiy ahamiyati.

25. Hukmning mohiyati va turlari

Turti tushunchalardan dastlabki fikrga kelish. Tushunchalar bog'liqligi. Hukmlarning izchil ketma - ketligi.

26. Hukm va gap

Hukm - mulohaza. Darak gap. So'roq gap. Undov gap. His - hayajon gap. Sodda gap. Qo'shma gap. Egasi noma'lum gap va h.k.z.

27. Hukmning sifat va son jihatidan bo'linishi

Hukmlarning son jihatidan bog'liqligi. Hukmlarning sifat jihatidan bog'liqligi. Mulohazalarning o'zgarib borishi va ular orasidagi bog'liqlik.

28. Hukmlar klassifikatsiyasi va hukmlarda taerminlarning bo'linishi

Hukmlar klassifikatsiyasi va hukmlarda taerminlarning bo'linishi. Aniq fikr, buyruq, xabar, ogohlantirish, ko'rsatish va h.k.z

29. Hukmlar orasidagi munosabat

Hukmlar orasidagi munosabat: umumiy tasdiq, umumiy inkor, qisman tasdiq, qisman inkor, buysumuvchi munosabat.

30. Hukm chiqarishning umumiy xarakteristikasi

Hukmlarning sezgi, idrok, tafakkur, bilim, amaliyot va tajriba asoslariga bog'liqligi ularning umumiy xarakteristik yo'nalishini belgilaydi.

31. Hukm tafakkur shakli. Xukm turlari.

Beyvosita xulosa chiqarish. Aksionna va sodda kategorik sillogizmining umumiy qoidalari. Munosabalar haqidagi mulohazalardan xulosa chiqarish.

32. Aylanitirish orgali xulosa chiqarish

Mutavakat mulohazalardan xulosa chiqarish. Sharti ayiruvchi xulosa chiqarish

34. Predikatga qaragma qarshi qo'yish

Xulosa chiqarishda sub'ekt va predikat munosabatlari. Xulosa sub'ekt va predikat o'rinlarining o'zgarib borishi va uning sabablari.

36. Sillogizmining mohiyati

Sillogizm mohiyati xulosaning qanday yo'l bilan shakllanib o'tishida namoyon bo'ladi. Demak sillogizm mohiyati xulosaning mohiyati, ya'ni hukmlarning yakunlanishidir.

37. Sillogizm tarkibi

Sillogizm tarkibi: asos, kata termin, kichik termin, o'ra termin dan iboratdir. Bunda o'ra termin bog'lovchi vazifasini o'taydi.

38. Sillogizm aksiomasi

Mantiqda shundayki, minkatibuyumlarning ayrim jinslari uchun tasdiqlansa yoki inkor etilsa, bu tasdiq yoki inkor shu jins ichiga kiruvchi barcha buyumlarga ham tegishli bo'ladi.

39. Sillogizm qoidalari

Har bir to'g'ri tuzilgan sillogizm uchta termindan iborat bo'lmig'i lozim. Agar sillogizm to'rt termindan iborat bo'lsa, unda xulosa chiqarib bo'lmaydi. Sillogizm ikki terminlari bo'lmagan bo'lsa, ular xulosada ham bo'lmagan bo'lad va turli hajmlarda keladi. Xulosa to'g'ri bo'lishi uchun kata va kichik asoslardagi hukmlar to'g'ri bo'lishi kerak va h.k.z...

40. Sillogizm kategorik figurallari

Sillogizmasoslarda o'ra termin joylashuviga qarab uning figurallari ajratiladi. Sillogizmida to'rtta figura mavjuddir. Ularning xususiyatlari va sxemalari.

41. Sillogizm modullari

Sillogizmida jami 64 ta mi=odus ajratilgan bo'lib, ulardan faqat 19 tasi alohida ajratilgan hamda to'liq tahlil etilgan. Modullar sillogizm figurallari bo'yicha ajratilgan va tahlil etilganidir.

42. Sillogizm turlari

Shartli sillogizm. Shartli qat'iy sillogizm. Sof shartli sillogizm. Sillogizm turlarining o'ziga xos jihatlari.

43. Qisqa va murakkab sillogizmlar

Qisqa va murakkab sillogizmlar. Ertim ema. Sortlar. Qisqa va murakkab sillogizmlar xususiyatlari.

44. Induktiv xulosa chiqarishning mohiyati

Induktiviy tushunchasining tavsifi. Induktiviyning turlari. To'liq induksiya. To'liqsiz induksiyaning turlari. Sababiy aloqalarni o'rnatishda induktiv metod. Populyar induktiviyalar.

45. Induktiv xulosa chiqarishning turlari

To'liq induksiya. Toliq bo'lmagan induksiya. Oddiy sanash induksiyasi. Ilmiy induksiya. Induktiv xulosa chiqarishning o'ziga xos xususiyatlari.

46 Oddiy va ommabop induksiya

Oddiy va ommabop induksiya. Ob'ektiv voqealik narsa – hodisalari umumiy belgilarining namoyon bo'lishi va o'ziga xos tarzda takror kelishi.

47. Ilmiy induksiya

Ob'ektiv voqealik narsa – hodisalari umumiy belgilarining namoyon bo'lishi va tahlil qilinishi. Bunda belgilar analiz qilinib, klassifikatsiya qilinishi mumkin.

48. Sabab – oqibat bog'lanishlarni induktiv tekshirish usullari

Sabab – oqibat bog'lanishlarni induktiv tekshirish usullari: o'xshatish, rafvut-qoldiqar, yo'ldosh o'zgarish, qo'shma usullar. Metodlarning o'ziga xos jihatlari.

49. Ibdaktsiya, ilmiy kuzatish va eksperiment

Induktiviy tushunchasining tavsifi. Induktiviyning turlari. To'liq induksiya. To'liqsiz induktiviyning turlari. Sababiy aloqalarni o'rnatishda induktiv metod. Populyar induktiviyalar.

50-mavzu. Simvolik mantiq.

Taklif, predikat va boshqa mantiqlardan foydalangan holda deduktiv dalillarni tahlil qilish va baholash; mantiqiy tahlilning falsafiy asoslari va oqibatlari; mantiq metateoriyasi; modal va nostandart mantiqlar. **PHIL 5121. Symbolic Logic. 3 Credits. Analysis and assessment of deductive arguments, using propositional, predicate, and other logics; philosophical basis and implications of logical analysis; metatheory of logic; modal and non-standard logics. Prerequisites: PHIL 2045 or permission of the instructor**

51. Analogiyaning mohiyati

Analogiya tushunchasi. Analogiyalarning turlari. Analogiyalarning fan va Analogiya bo'yicha xulosa chiqarishda mustaqillik shartlari. Analogiyalarning fan va huquqshunoslikdagi roli

52. Analogiya yo'll bilan xulosa chiqarish

Analogiya tushunchasi. Analogiyalarning turlari. Analogiya bo'yicha xulosa chiqarishda mustaqillik shartlari. Analogiyalarning fan va huquqshunoslikdagi roli

53-mavzu. Oliy mantiq

Murakkab ma'nani rivojlangan mantiqiy tizimda yoki bir qator mantiqiy tizimlarda intensiv o'qish. Qisman ma'lumot ostida fikrlashni tahlil qilishga, fikrlashning notog'riligini tahlil qilish uchun rasmiy tizimdan foydalanishga va rasmiy tizim yordamida kvant hodisalarini tahlil qilishga e'tibor qaratadi. Tavsifga etilgan ma'lumot: mantiq bo'yicha yaxshi rasmiy tayyovgartik -taklif mantiq'i: tabiiy chegitirma, jadvallar; bincchi tartibli mantiq: til(ingliz tilidan tarjima), daraxtlar va tabiiy chegitirma; ba'zi cheklangan natijalar, masalan, qator gabul qilish, ixchamlilik, to'liqlik. Lovenheim-Skolem xususiyatlari, mustahkamlik va boshqalar. **PHIL 6221. Advanced Logic. 3 Credits. Intensive reading**

1. Mazkur fan dasturi xalqaro tan olingan reytinglarda top 300 ta'lik ro'yxatga kiruvchi George Washington University, Washington D.C. AOSH (32 o'rin) ta'lim dasturi asosida tayyorlandi.

<https://bulletin.gwu.edu/courses/phil6221.pdf>

of a difficult text in an advanced logical system or a series of logical systems. Focus on analyzing reasoning under partial information, using the formal system to analyze fallacies of reasoning and analyzing quantum phenomena using the formal system. Restricted to graduate students. Recommended background: Good formal training in logic – propositional logic; natural deduction; tables and trees; first-order logic language (translation from English); trees and natural deduction; some limitative results, eg. decidability, compactness, completeness, Löwenheim-Skolem properties, soundness, etc)

54. Dalil keltirish va argumentatsiyaning umumiy tavsifi

Isbotlash va argumentlashning o'zaro munosibligi.
Bevosita va bilvosita argumentlash.

55. Argumentatsiya va isbotlash

Argumentlashning tarkibi, sub'ektlari va tuzilishi.
Argumentlash usullari: asoslash va tanqid qilish. Argumentlash qoidalarini va xalolar.

56-mavzu: Aql miya va sun'iy intellekt

Aql tabiatini turli nuqtaiy nazaridan o'rganish, jumladan, nevrologiya, kognitiv psixologiya va sun'iy intellekt, shuningdek, an'anaviy aql falsafasi. Mumkin bo'lgan qo'shimcha mavzularga ong, ruhiy kasalliklar, hayvonlarning aqli, tushlarning tabiati va ma'nosi kiradi. (PHIL 3153, Mind, Brain, and Artificial Intelligence. 3 Credits. Investigation of the nature of mind from a variety of perspectives including neuroscience, cognitive psychology, and artificial intelligence, as well as traditional philosophy of mind. Possible additional topics include consciousness, mental disorders, animal minds, and the nature and meaning of dreams. Prerequisites: PHIL 1051 or PHIL 1153 or PHIL 2112 or permission of the instructor)

57. Isbot etish usuli va turlari. Demonstratsiya.

Isbot etish usuli va turlari. Demonstratsiya. Induktiv isbot. Traduktiv isbot. Bavosita isbot. Subbat. Munozara. Experiment. Fikrni bildirish, haqiqatga erishishg. uqdirish, fikrni rag'batlantirish.

58. Isbot etish qoidalari

Isbot etishning qoidalari. Isbot etish asosining qoidalari.
Demonstratsiya qoidalari. Isbot etish qoidalarining o'ziga xos xususiyatlari.

59. Raddiya va uning xususiyatlari

Tezis asossizligini aniqlovchi mantiqiy shakl.
Faktlar orqali raddiya.
Dalilning tezisga tegishli emasligini isbotlash.

60. Isbot va rad etishda uchraydigan xalolar
Tezisi almashtirish. Inson shaxsiy sifatlarini batona qilib tezis almashtirish. Zid bo'lgan dalilni isbotlashga urinish. Argument va asos xaloligi. Terminlarni to'rtlashirish.

Seminar mavzulari

1. Mantiqning mohiyati
2. Bilish va uning asosiy bosqichlari
3. Tafakkur shakllari va mantiq qonunlari
4. Mantiq fani haqida
5. Dialektik mantiqning vujudga kelishi
6. Til – information belgilar tizimi
7. Tabiiy va sun'iy til
8. Tilning semantik kategoriyalari
9. Qadimgi dunyoda mantiq fani
10. O'ra asrda Sharqda mantiq fani
11. Yevropada mantiq fani
12. Qonun mohiyati va uning turlari
13. Mantiq qonunlarining xususiyatlari
14. Ayniyat qonuni
15. Ziddiyat qonuni
16. Uchichi istisno qonuni
17. Yetarli asos qonuni
18. Mantiq qonunlarining ahamiyati
19. Tushunchaning mohiyati
20. Tushuncha shakllanishining mantiqiy asoslari
21. Tushunchaning mazmuni va hajmi
22. Tushunchaning turlari va ular orasidagi munosabat
23. Tushunchani umumlash va chegaralash
24. Tushunchalar ustida mantiqiy amallar
25. Tushunchaning bo'linishi
26. Tushunchaning ahamiyati
27. Hukmning mohiyati va tarrbi
28. Hukm va gap
29. Hukmning sifat va son jihatidan bo'linishi
30. Hukmlar klassifikatsiyasi va hukmlarda taerminlarning bo'linishi
31. Hukmlar orasidagi munosabat
32. Hukm chiqarishning umumiy xarakteristikasi
33. Bevosita xulosa chiqarish
34. Aylanirish orqali xulosa chiqarish
35. Predikatga qarata qarshi qo'yish
36. Sillogizmining mohiyati
37. Sillogizmin tarkibi

38. Sillogizm aksiomasi
39. Sillogizm qoidalari
40. Sillogizm kategorik figuratlari
41. Sillogizm moduslari
42. Sillogizm turlari
43. Qisqa va muakkab sillogizmlar
44. Induktiv xulosa chiqarishning mohiyati
45. Induktiv xulosa chiqarishning turlari
46. Oddiy va omnahop induksiya
47. Ilmiy induksiya
48. Sabab – oqibat bog'lanishlarni induktiv tekshirish naullari
49. Ibdaksiya, ilmiy kuzatish va eksperiment
50. Induksiya va deduksiyaning o'zaro bog'liqligi
51. Analogiyaning mohiyati
52. Analogiya yo'li bilan xulosa chiqarish
53. Fan va pedagogikada analogiyaning ahamiyati
54. Dalil keltirish va argumentatsiyaning umumiy tavsifi
55. Argumentatsiya va isbotlash
56. Isbot etish tarkibi va uning shakllari
57. Isbot etish usuli va turlari. Demonstratsiya.
58. Isbot etish qoidalari
59. Raddiya va uning xususiyatlari
60. Isbot va rad etishda uchraydigan xatolar
61. Paralogizm, sofizm va paradoks
62. Ilmiy munozara
63. Problema (Muammo)
64. Gipoteza – faraz
65. Gipotezaning mohiyati
66. Gipotezaning turlari
67. Gipotezaning chin bo'lish shartlari
68. Nazariya va uning asoslari
69. Mantiqiy bog'lanishlar
70. Hozirgi zamon mantiqi
71. Xulosa Mantiqiy zanjir.
72. Xulosa

Seminar mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'qatilishi zarur. Mashg'ulotlar faoli va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

- Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:
1. Mantiqning bilishdagi roli haqida konspektlashirish
  2. Mantiq qonunlari haqida konspekt tayyorlash

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Aristotelning mantiqqa oid qarashlari mavzusida esse yozish 4. Mantiq fanining Aristotel dan tortib hozirgi kungacha rivojlanishi dinamikasini yorituvchi esse tayyorlash 5. Tushuncha, hukm va xulosa haqida taqdimot tayyorlash 6. Induktiv mulohazalar to'g'risida konspekt tayyorlash 7. Deduktiv mulohazalar to'g'risida konspekt tayyorlash 8. Tushunchalarning turlari to'g'risida taqdimot tayyorlash 9. Aristotel sillogizmlari to'g'risida taqdimot tayyorlash 10. Tushunchalar ustida mantiqiy amallar bajarish mavzusida konspekt tayyorlash 11. Gotlob Frege ning mantiq ilmi ga qo'shgan hissasi mavzusida esse yozish 12. Bertran Russell ning mantiqiy qarashlari mavzusida esse yozish 13. Lyudvig Vitgensteynning mantiqqa oid qarashlari tahlili mavzusida esse yozish 14. Oddiy va muakkab hukmlar mavzusida konspekt tayyorlash 15. Hukmlar, jantlovchi va ayiruvchi hukmlar mavzusida konspekt tayyorlash 16. Xulosa – tafakkur shakli sifatida mavzusida konspekt tayyorlash 17. Argumentlash mavzusida konspekt tayyorlash 18. Isbot va argumentlash mavzusida konspekt tayyorlash 19. Gipoteza tushunchasi mavzusida konspekt tayyorlash 20. Gipoteza turlari mavzusida konspekt tayyorlash 21. Aksioma tushunchasi to'g'risida konspekt tayyorlash 22. Dalillash tushunchasi to'g'risida konspekt tayyorlash 23. Tafakkur qonunlari to'g'risida referat tayyorlash 24. Induksiya tushunchasi to'g'risida konspekt tayyorlash 25. Mantiqdagi umumlashirish tushunchasi to'g'risida taqdimot tayyorlash 26. Mantiqning falsafiy fanlar tizimidagi o'rnini mavzusida mustaqil ish tayyorlash 27. "Tushuncha va uning turlari" mavzusida esse tayyorlash 28. "Xulosa va uning turlari" mavzusida esse tayyorlash 29. Mantiq va tili orasidagi o'zaro munosabatlari mavzusida konspekt tayyorlash 30. Tezis, antitezis va sintez tushunchalari to'g'risida taqdimot tayyorlash <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.</p> <p>Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentsiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mantiqiy tafakkurning shaxs ma'naviy kamolotini shakllantirishning muhim omili, jarayonlarda to'g'ri mo'ljall olish, xatti-harakatlar va fikrni oqibatlarga mas'uliyat hissimi tuyishi; • Zamonaviy dunyoda o'z yo'lini topish va mas'uliyatli xatti-harakatlar amalga oshirish qobiliyatiga ega bo'lgan shaxsni shakllantirishda mantiqiy madaniyatning ahamiyatini anglash; • Asosiy mantiqiy qonunlar orasidagi aloqa va munosabatlarni aniqlash, ularni o'zlashtirish, ilmiy, falsafiy va dunyogararga oid muammolarni tahlil qilishda ulardan erkin foydalanishi; • Mutaassislikka oid va boshqa mualliflarning asarlarini o'zlashtirishda mantiqiy qonun-qoidalaridan foydalana olish ko'nikmalariga ega bo'ladi. <p>Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadiar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar);
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual mustaqil ta'lim ishlari, loyihalari; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalari.
<p>Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy ushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil muhohabada yuritish va joriy, oralq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.</p>
<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sharipov M., Maniq, Toshkent, 2005. 2. Kipridov V.I., Стреченко А.А. Логика – М.: "Прогресс", 2008. – 240 с. 3. Смирнов А.А. Логика. – Ярославль: ЯрГУ, 2009. – 139 с. <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Бочаров В.А., Маркин В.И. Основы логики. М., 2007. 5. Ивлев Ю.В. Логика. М., 2005. 6. Свинцов В.И. Логика. М., 2007. 7. Алексеев А.П. Аргументация. Познавание. Общечение. М., 2001. 8. Арно А., Николя П. Логика, или Искусство мыслить. М., 2011. 9. Боженов Л.Б. Основные вопросы теории типологии. М., 2005. 10. Германова А.Д. Логика. М., 2005. <p>Axborot manbalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.plato.stanford.edu 2. www.libRARY.ziyoue.com/uz 3. www.library.ziyoue.com/uz <p>Fan dasturi Buxoro davlat universiteti tomonidan ishlab chiqilgan. BuxDU kengashining 2024-yil "___" daqi "___" -son bayonnomasi bilan tasdiqlangan.</p>
<p>Fan-modul uchun ma'sullar:</p> <p>Sayfillayeva D.K. BuxDU, "Islom tarixi va manbashunosligi" kafedrasida mudiri dotsent</p> <p>Jo'rayev Sh. F. BuxDU, "Islom tarixi va manbashunosligi" kafedrasida dotsenti,</p> <p>Xatibov E.A. BuxDU, "Islom tarixi va manbashunosligi, falsafa" kafedrasida dotsenti, PhD</p> <p>Kuziyev N.A. BuxDU, "Islom tarixi va manbashunosligi, falsafa" kafedrasida dotsenti, PhD</p>

<p>Taqirizchilar:</p> <p>Zoirov E.X. BuxMTI "ijtimoiy fanlar" kafedrasida mudiri, falsafa fanlari doktori (turdosh OTM).</p> <p>Sharipov A.Z. BuxPI "ijtimoiy fanlar" kafedrasida mudiri, falsafa fanlari nomzodi, professor (turdosh OTM)</p>

Fan dasturi Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'naltirilgan bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiglashtiruvchi Kengashining 2025 yil ___ avgustdagi 4-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2025 yil ___ avgustdagi ___-sonli buyrug'i bilan ma'qullangan fan dasturlarini tayanch oliy ta'lim muassasasi tomonidan tasdiqlashga rozilik berilgan.

Fan dasturi Buxoro davlat universiteti Tarix va yuridik fakulteti Islom tarixi va manbashunosligi, falsafa kafedrasida muhokama qilingan 2025 yil ___ avgust daqi "1___"-sonli bayoni bilan tavsiya etilgan.

Fan dasturi Buxoro davlat universiteti Tarix va Yuridik fakulteti kengashining 2025 yil ___ avgustdagi "1___"-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

BuxDU Tarix va Yuridik fakulteti dekani:

2025 yil "___" "___" B. B. Namozov

BuxDU "Islom tarixi va manbashunosligi, falsafa" kafedrasida mudiri:

2025 yil "___" "___" Sayfillayeva D.K.

